

איכות קלינית בגיל השלישי בעידן משברים

ד"ר נטלי לרנר, עדנה בר-רצון,
ד"ר זוריאן רדומיסלסקי

רקע

בשנים האחרונות מערכת הבריאות בישראל מתמודדת עם אתגרים חדשים וחריגים, ובראשם התחלואה במגפת הקורונה (החל מ-2020) ומלחמת "חרבות ברזל" (החל מאוקטובר 2023). התחלואה בקורונה האיצה את השימוש ברפואה מרחוק וברפואה דיגיטלית. בנוסף, התחלואה הובילה לבידוד חברתי ולהשפעה על מצבם הגופני והרגשי של המטופלים. בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" חלו שינויים בזמניות שירותי הרפואה, במיוחד ביישובים מפונים ובנוסף ניכרות השפעות פסיכולוגיות וחברתיות על כלל האוכלוסיה, לרבות מטופלי הגיל השלישי.

מטרה

חקר המגמות בטיפול ובבריאות המטופלים בגיל השלישי בארגון בריאות לאחר משברי המגיפה והמלחמה.

שיטה

סקרנו באמצעות מערכת המדידה הארגונית את המגמות במדדי איכות קלינית בתחומים שונים, והשפעות משתנים שונים, כגון: סטטוס סוציאקונומי, קבוצות גיל (75-84, 65-74, +85) ועוד.

תוצאות

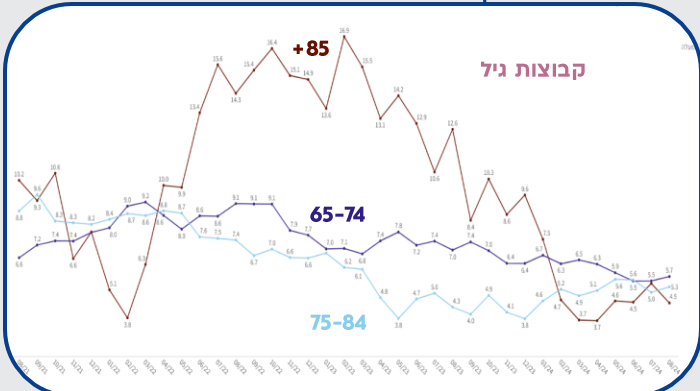
- בממד ביצוע בדיקות עיניים בקרב חולי סוכרת לאיתור רטינופתיה קבוצת הגיל היחידה בה נצפה שיפור משמעותי היא +75. נציין כי קבוצת גיל +85 נמצאת בפער של מעל ל-15% לרעתה בביצוע, לעומת קבוצות הגיל 65-74 ו-75-84.
- פערים דומים נצפו בביצוע בדיקות מעקב להתדרדרות כלייתית בחולי סוכרת ובחולי יתר לחץ-דם.
- בקבוצת גיל +65, בדומה לקבוצות הגיל האחרות, נצפתה בשנים האחרונות ירידה בתיעוד גובה ומשקל. כמו כן, נצפתה ירידה בשיעור ביצוע במעקב יתר לחץ-דם, ובמיוחד בקבוצות הסוציאקונומיות הגבוהות, דבר שהוביל להכללת המדדים במיקוד הארגוני ובהמשך – לשיפור.
- בקרב חולי סוכרת ניתן לראות כי חלה ירידה בהיארעות פגיעה באיברי מטרה. לאחר גלי הקורונה העיקריים שיעור הפגיעה באיברי מטרה בקרב קבוצת גיל +85 היה הגבוה ביותר, ובמיוחד שיעור הקטטיות בגפיים התחתונות, העיוורון והרטינופתיה. עם ההקלות בסגרים והחיסונים, לצד מיקוד ארגוני, השיפור המשמעותי ביותר חל בקבוצת גיל זו.

מסקנות והמלצות

לאחר משבר הקורונה נצפו שינויים משמעותיים באיכות הקלינית. השינויים שנצפו עד כה בעקבות המצב הבטחוני היו מינוריים, לאור היקף הפגיעה הנמוך יותר בשירותי הרפואה וכן הפקת לקחים בנוגע להתנהלות בחירום.

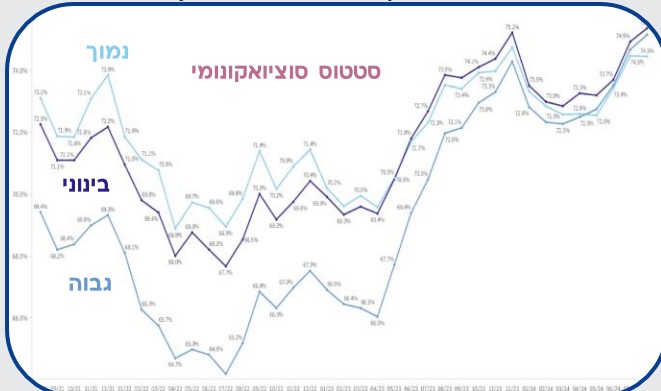
הירידה בתיעוד ובביצוע בדיקות קשורה להשפעות המגיפה. תומך בכך שיעור התיעוד הנמוך במיוחד בקרב שכבות סוציאקונומיות גבוהות, אשר מרביתן להשתמש ברפואה מרחוק. מנגד, לא נצפתה פגיעה משמעותית בשיעור איזון מחלות כרוניות, כנראה עקב הנגשת שירותי רפואה יועצת מרחוק והגברת הזמניות. נדרשת חשיבה כיצד ניתן לרתום את יתרונות הרפואה מרחוק לצורך שיפור הביצוע והתיעוד בקרב אוכלוסיית הגיל השלישי וכיצד ניתן למזער את נזקי ההסתגרות והריחוק החברתי.

שיעור קטטיות גפיים תחתונות בחולי סוכרת

מקרים ל-10,000 מטופלים

שיעור ביצוע מעקב שנתי בחולי יתר לחץ-דם*

* מדידת לחץ-דם ובדיקת קריאטינין בדם ויחס אלבומין/קריאטינין בשתן